

CESAGRAM

Tarptautiniai mokymai *Click Path to Protection*

Pristato Marie Collins fondas

Pranešėjos: Rushelle Reid ir Sarah Brown

Funded by the European Union

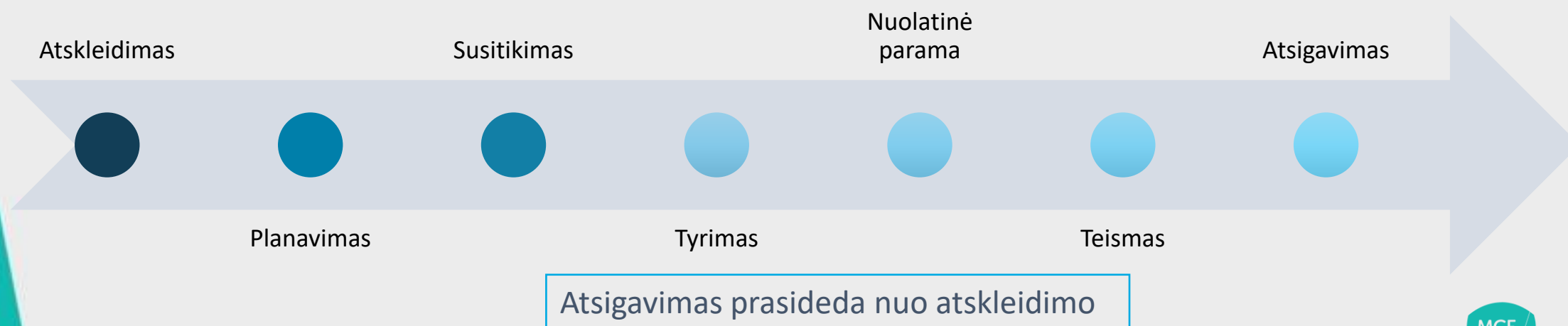
Mokymų tikslai

- Įtvirtinti ankstesnes žinias apie vaikų apsaugą ir seksualinę prievartą.
- Didinti informuotumą apie seksualinę prievartą prieš vaikus elektroninėje erdvėje, vaikų viliojimą ir sąsajas su dingusiais vaikais.
- Suprasti mokymų moderatoriaus vaidmenį.
- Suprasti principus, kuriais grindžiami mokymai *Click: Path to Protection*.
- Įgyti pasitikėjimo vesti mokymus *Click: Path to Protection*.

Mokymų *Click: Path to Protection* principai

Programos tikslas – suteikti vaikų apsaugos specialistams daugiau galimybių, kad jie galėtų įgauti įgūdžių ir žinių, reikalingų tinkamai reaguoti į vaikų apsaugos poreikius skaitmeniniame amžiuje.

Programoje to siekiama suteikiant specialistams įrankių, kad jie galėtų kruopščiai suplanuoti, kaip elgtis kiekvienu konkrečiu atveju nuo galimo išnaudojimo aptikimo iki tikėtino atsigavimo, ir kaip vykdyti intervenciją atsižvelgiant į vaikų ir jų šeimų poreikius, turint galvoje skirtingą neleistino elgesio internete poveikį aukoms.

Lietuvoje...

kokio amžiaus asmuo laikomas vaiku?

Vaiko apibrėžtis Lietuvos įstatymuose atitinka Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje nustatytą vaiko apibrėžtį, t. y. vaiku laikomas kiekvienas asmuo iki 18 metų.

nuo kurio amžiaus asmuo atsako pagal audžiamuosius įstatymus?

Pagal Lietuvos baudžiamojo kodekso 13 straipsnį atsako asmuo, kuriam iki nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo padarymo buvo suėję šešiolika metų.

Pagal to paties straipsnio 2 dalį asmuo, kuriam iki nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo padarymo buvo suėję keturiolika metų, atsako už nužudymą, sunkų sveikatos sutrikdymą, išžaginimą, seksualinį prievartavimą, vagystę, plėšimą, turto prievartavimą, turto sunaikinimą ar sugadinimą, šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų pagrobimą, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vagystę, prievartavimą arba kitokį neteisėtą užvaldymą, transporto priemonių ar kelių, juose esančių įrenginių sugadinimą.

koks yra santuokinis amžius?

18 metų
pagal Lietuvos Respublikos civilinio
kodekso 3.14 straipsnį.

Lietuvoje...

kaip apibrėžiamas išžaginimas?

Tas, kas lytiškai santykiavo su žmogumi prieš šio valią panaudodamas fizinį smurtą ar grasindamas tuoj pat jį panaudoti, ar kitaip atimdamas galimybę priešintis, ar pasinaudodamas bejėgiška nukentėjusio asmens būkle, baudžiamas laisvės atėmimu iki septynerių metų.

Baudžiamojo kodekso 149 straipsnis

nuo kokio amžiaus asmuo gali duoti sutikimą lytiniam santykiams?

Sutikimo amžius yra **16 metų**. Sutikimo amžius – tai minimalus amžius, nuo kurio asmuo laikomas pakankamai suaugusiu, kad galėtų duoti sutikimą lytiniam santykiams.

15 metų ar jaunesni asmenys Lietuvoje teisiškai negali duoti sutikimo lytiniam santykiams, o kitas asmuo už tokius santykius gali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už **nepilnamečių prievartavimą** pagal atitinkamus vietos įstatymus.

Lietuvos teisės aktai dėl nepilnamečių prievartavimo pažeidžiami, kai pilnametis asmuo lytiškai santykiauja su jaunesniu nei 16 metų asmeniu (ne per prievartą), nepriklausomai nuo lyties ar seksualinės orientacijos.

Kodėl svarbu kalbėti apie seksualinę prievartą prieš vaikus elektroninėje erdvėje?

Mastas...

Per pastaruosius 10 metų seksualinės prievartos prieš vaikus internete atvejų ES padaugėjo 6 000 proc.

(Tarptautinė vaikų pagalbos linija *Child Helpline International*, 2023 m. balandžio mėn.)

Nuo 2019 m. 1 058 proc. padaugėjo tinklalapių, kuriuose rodoma 7–10 metų amžiaus vaikų seksualinio išnaudojimo medžiaga.

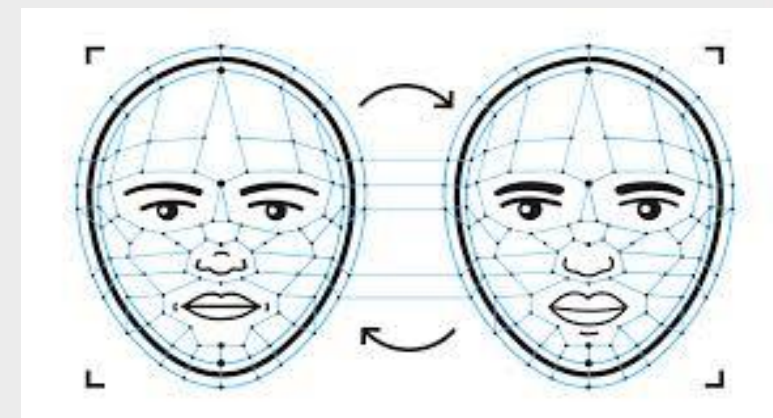
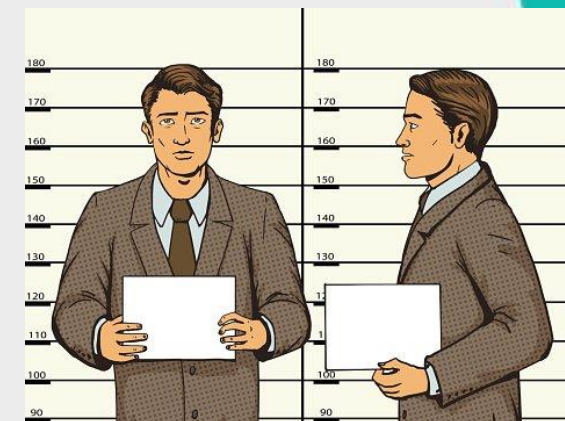
(Tarptautinis moterų forumas *IWF*, 2023 m. sausio mėn.)

1 iš 4 vaikų, patyrusių galimai žalojančią patirtį internete, niekur nesikreipė pagalbos.

(Thorn, 2021 m.)

Vaiķu seksualinis išnaudojimas elektroninėje erdvėje (angl. TACSA)

Supratimo apie nuotraukų arba vaizdo įrašų daromą žalą gilinimas

- Aukos jaučiasi izoliuotos nuo šeimos draugų.
- Visur tvyro baimė vėl patirti seksualinį smurtą.
- Nuolatinis suvokimas, kad buvo padaryta nuotrauka ar vaizdo įrašas.
- Nuolatinė baimė, kad atvaizdas bus paviešintas arba paskelbtas internete.
- Visiško nusivylimo jausmas dėl to, kad būtent jie tai patyrė.

'It's Torture for the Soul': The Harms of Image-Based Sexual Abuse. (McGlynn et al., 2021)

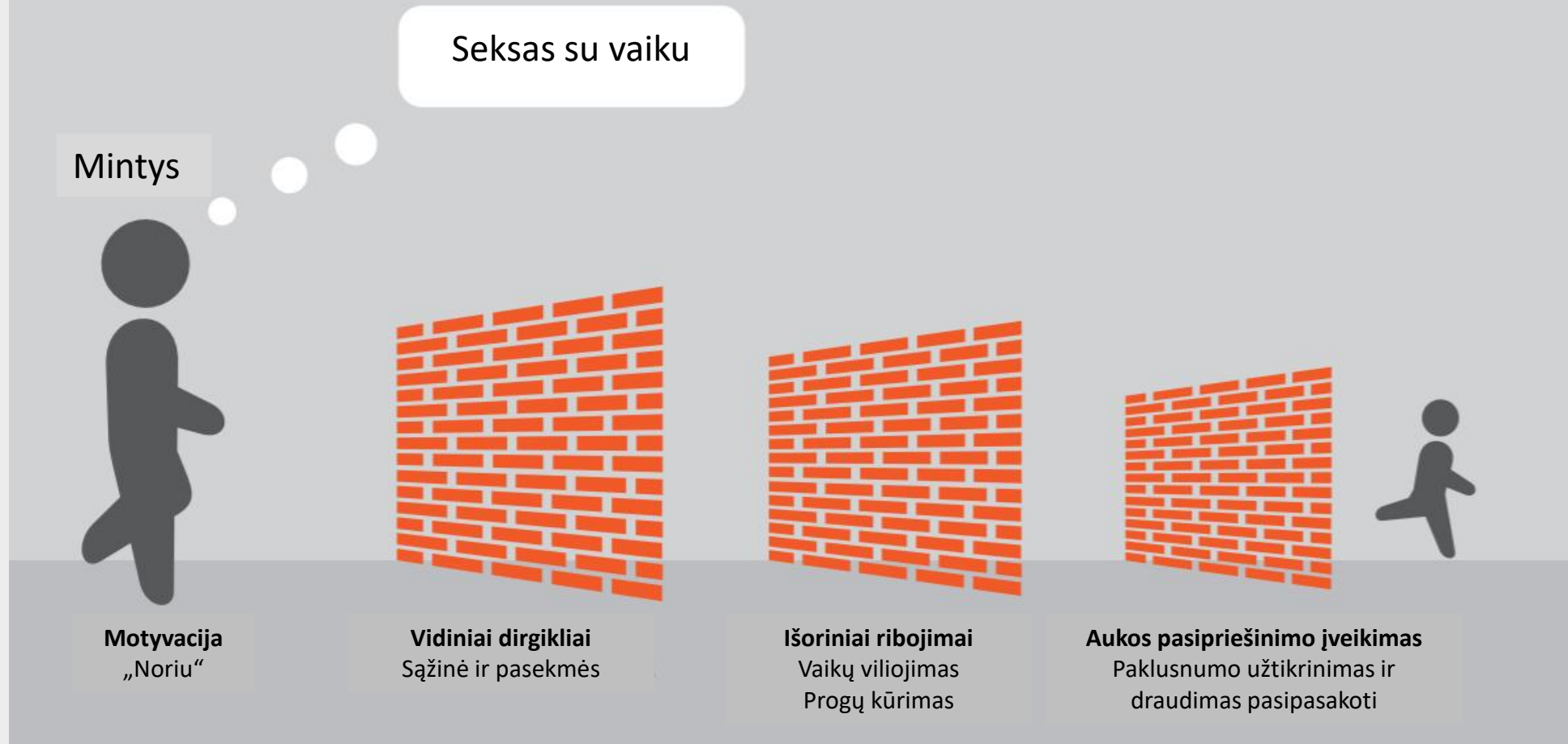
Kaip vaikai sužino apie seksą ir santykius? – poreikis kalbėtis

- Kiek jums buvo metų, kai sužinojote apie seksą ir santykius? Kas jus mokė?
- Ko visuomenė moko mūsų vaikus apie seksą ir santykius?

Ketrios sąlygos, kurios gali lemti vaikų išnaudojimą

Adapted from: D. Finkelhor, *Child Sexual Abuse: New Theory & Research* 1986

Neigimo būdai

Fakto neigimas: ..... „Aš to nepadariau“ / „Jis to nepadarė“

Sąmoningumo neigimas:..... „Buvau girtas ir nesupratau, ką darau“ / „Jis buvo girtas / susinervinęs ir nežinojo, ką daro“

Atsakomybės neigimas:..... „Niekaip nenuskriaudžiau vaiko“ / „Jis nebuvo atsakingas už tai, kad nuotraukos buvo patalpintos internete“

Poveikio neigimas: ..... „Ji šypsojosi, atrodė, kad jai tai patinka“ / „Jis man pasakė, kad ji pati sutiko“

Gydymo poreikio neigimas:..... „Išmokau pamoką ir daugiau taip nebedarysiu“ / „Tuo metu jam buvo daromas didelis spaudimas“

Atskleidimas ir atsivėrimas

- Vaikas gali nežinoti, kad padaryta nepadori jo nuotrauka ar vaizdo įrašas.
- Galbūt jis neturėjo galimybės pasirinkti, kam, kada ir kaip pasakyti.
- Jaučiama baimė, kaltė ir gėda.
- Dažnai jį tai neatsižvelgiama atliekant bet kokį tyrimą ar kitaip reaguojant.
- Tai gali turėti pražūtingą poveikį aukai arba nukentėjusiajam.

Vaikų seksualinio išnaudojimo elektroninėje erdvėje ir viliojimo poveikis

Bendradarbiavimas Lietuvoje

Kokie yra...

- teisiniai įsipareigojimai?
- kultūra ir požiūriai?
- iššūkiai ir kliūtys?

...ir ką galėtume daryti
kitaip?

Žalos vertinimas

- Nepakankamas supratimas apie vaikų seksualinį išnaudojimą elektroninėje erdvėje arba jos sumenkinimas.
- Fizinė ir psichologinė žala.
- Kas apibrėžia žalą (vaikas ar specialistas)?
- Žalos konteksto nustatymas.
- Bendradarbiavimas.
- Pagalba vaikui.

Svarbios žinutės, kurias turi išgirsti jaunas žmogus

Atsakomybė
visada tenka
nusikaltėliui

Tu nesi kvailas,
blogas ar
kaltas

Gali atsigauti
ir judėti
pirmyn

Galime padėti
tau suprasti,
kas atsitiko

Jei tau sunku,
kreipkis
pagalbos

Jūsų mintys ir pamąstymai

Autoriaus teisės 2023 Marie Collins fondas

Visos teisės saugomos. Ši mokymo medžiaga ar bet kuri jo dalis negali būti naudojama, atgaminama ar keičiama be aiškaus raštiško Marie Collins fondo leidimo.

CESAGRAM

DĚKOJAME UŽ
DĚMESJ!

TURITE KLAUSIMŪ?

rreid@mariecollinsfoundation.org.uk
sbrown@mariecollinsfoundation.org.uk

Follow CESAGRAM on its Social World!

Funded by the European Union